

În traducere, toată ideea este deformată și minimalizată:

Так прощайте же, святые, мой поклон вам, фантазеры,
Что в волнах искали песни, управляли звездным хором...

Epitetul *фантазеры* «visători» are o nuanță peiorativă în limba rusă, iar epitetul *святые* «sfinți» denaturează sensul originalului.

Citeva denaturări de sens se găsesc și în traducerea *Luceafărului*. Partea «cosmică» a poemului începe impulsiv, prin pornirea Luceafărului, realizată pe planul limbii prin îmbinarea timpurilor verbale: perfectul simplu, imperfectul, iar după aceea prezentul. Este un exemplu de rară măiestrie artistică, cu atât mai mult cu cât în limba română nu există verbe incoative:

Porni luceafărul. Creșteau
În cer a lui aripe,
Și căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.

În traducere, această imagine de o mare importanță pentru poem, apare statică:

Раскинув тени черных крыл,
По голубой дороге,
Летит Лучафэр средь светил
В печали и тревоге.

Poemul se termină cu strofa:

Trăind în cercul vostru strîmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece.

Cuvintele în *cercul vostru strîmt* caracterizează lumea mărginită, în antiteză cu lumea Luceafărului. Această antiteză constituie o concluzie a poemului, care lipsește din traducere. Traducătorii se apropie de interpretarea dată strofei de C. Dobrogeanu-Gherea, care considera că Luceafărul invidiază «norocul» lui Cătălin¹.

Живите, радости полны,
До дна испейте счастье.
А мне навеки суждены
Бессмертье и бесстрастье.

Atît prin proporțiile sale (este cea mai completă traducere din Eminescu), cît și prin realizarea sa artistică, volumul de traduceri rusești aduce o contribuție însemnată la cunoașterea peste hotare a Luceafărului poeziei noastre.

OLEG BLAGOVESCHENSKI

BONIU ST. ANGHELOV, *Съвременници на Пausий*, I—II, Sofia, 1963—1964, 207; 232 p.

Printre cercetătorii care au publicat în ultimul timp lucrări urmărite cu mult interes atît de istorici, cît și de istoricii literari din țările balcanice, de la noi ca și din alte țări, numele lui B. Anghelov este bine cunoscut. Cercetările sale asupra lui Sofronie de Vrața, Spiridon de la Rila, Paisie de la Hilandar, ca și asupra vechilor literaturi rusă, bulgară și sîrbă, au adus contribuții de incontestabilă valoare. Pe această linie se înscrie și ultima sa lucrare, *Contemporanii lui Paisie* care de asemenea va interesa cercuri științifice mai largi.

Cele două volume ale lui B. Anghelov prezentate aici vin să umple un gol în istoria literaturii bulgare. În lecțiile publicate în 1933, după moartea sa (1927), Boian Penev, unul din marii istorici literari bulgari, afirma că secolele al XVII-lea și al XVIII-lea reprezintă perioade foarte puțin studiate în istoria acestei literaturi. Deși cercetările făcute de atunci încolo, și mai ales după 9 Septembrie 1944, au avut ca obiect și această epocă, ele s-au limitat în special la studierea unor figuri centrale ca Paisie de la Hilandar, Sofronie de Vrața ș.a., ceea ce nu epuizează însă problema. Așa cum remarcă pe bună dreptate B. Anghelov, opera acestor mari personalități va putea fi apreciată în adevărata ei măsură numai atunci cînd va fi raportată la cultura bulgară din această vreme, privită în toate aspectele ei. Mai mult, aprecierea lui Paisie ca istoric al poporului său trebuie făcută ținînd seama și de nivelul la care ajunsese istoriografia la popoarele vecine — sîrbi, greci, români, de influențele reciproce etc.

¹ C. Dobrogeanu-Gherea, *Eminescu*, în *Studii critice*, vol. II, ESPLA, 1956, p. 57.